

Ratkaisu, johon on haettu muutosta

Helsingin käräjäoikeus 8.2.2017 nro 6767

Asia

Todistelua koskeva käsittelyratkaisu yhdistyksen nimeä koskevan rekisterimerkinnän kumoamista koskevassa asiassa

Valittaja

Auktorisoidut Lakimiehet - Auktoriserade Jurister - Authorized Attorneys at Law ry

Vastapuoli

Suomen Asianajajaliitto

Vaatimus

Auktorisoidut Lakimiehet – Auktoriserade Jurister – Authorized Attorneys at Law ry (myöhemmin myös valittaja) on nimennyt hovioikeudessa suullisesti kuultavaksi asiantuntija Pavlos Eleftheriadiksen, joka oli antanut käräjäoikeudessa kirjallisesti esitetyn asiantuntijalausunnon. Valittajan mukaan Eleftheriadista ei ollut kuultu käräjäoikeudessa suullisesti, koska käräjäoikeus oli todennut asiantuntijan kirjallisen lausunnon olevan riittävä. Asiantuntijan suullinen kuuleminen hovioikeudessa oli kuitenkin tärkeää, koska käräjäoikeuden mukaan Eleftheriadis oli ymmärtänyt suomalaisen asiamiesjärjestelmän väärin ja koska Eleftheriadis oli lausunnossaan kiinnittänyt huomiota eurooppaoikeudellisiin näkökulmiin englanninkielisen sanan attorney käyttämisessä ja käytön kieltämisessä.

Vastaus

Suomen Asianajajaliitto (myöhemmin myös Asianajajaliitto) on vastustanut Eleftheriadiksen suullista kuulemistä hovioikeudessa. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 36 §:n pääsäännön mukaan asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisesti, eikä valittaja ollut esittänyt asiantuntijan suulliselle kuulemiselle mitään sellaista perustetta, joka lain mukaan mahdollistaisi pääsäännöstä poikkeamisen. Kyse oli myös joka tapauksessa oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:n tarkoittamasta uudesta todisteesta, johon valittaja ei voinut enää hovioikeudessa vedota, koska valittaja ei ollut vedonnut siihen käräjäoikeudessa, vaikka olisi voinut niin tehdä.

Hovioikeuden ratkaisu

Auktorisoidut Lakimiehet – Auktoriserade Jurister – Authorized Attorneys at Law ry:n hovioikeuden pääkäsitelyssä suullisesti kuultavaksi nimeämä Eleftheriadis on antanut kirjallisen asiantuntijalausannon kärjäoikeudessa (V29). Eleftheriadista ei ole kuultu kärjäoikeuden pääkäsitelyssä suullisesti. Hovioikeudelle toimitetusta oikeudenkäyntiaineistosta ei ilmene, että valittaja olisi nimenomaisesti pyytänyt Eleftheriadiksen suullista kuulemista kärjäoikeudessa, tai että kärjäoikeus olisi antanut ratkaisun asiantuntijan suullisesta kuulemisesta. Asiakirjoista kuitenkin ilmenee, että valittaja oli ilmoittanut kärjäoikeudelle harkitsevansa Eleftheriadiksen kuulemista suullisesti asiantuntevana todistajana ja että kärjäoikeuden puheenjohtaja on asianosaisille sen vuoksi lähettämässään sähköpostiviestissä kiinnittänyt asianosaisten huomiota oikeudenkäymiskaaren 17 luvun asiantuntijoita koskeviin säännöksiin ja erityisesti siihen, että asiantuntija antaa lausuntonsa pääsääntöisesti kirjallisesti.

Asiassa on arvioitava, onko Eleftheriadiksen suullista kuulemista hovioikeudessa pidettävä uutena todisteena. Mikäli suullista kuulemista olisi pidettävä uutena todisteena, asiassa on arvioitava, voidaanko sen esittäminen sallia oikeudenkäymiskaaren preklusiota koskevien säännösten estämättä. Lisäksi on joka tapauksessa arvioitava, onko suullinen kuuleminen mahdollista asiantuntijatodistelua koskevien säännösten nojalla.

Preklusiolla tarkoitetaan prosessuaalista seuraamusta siitä, että liian myöhään tehtyä prosessointia ei oteta oikeudenkäynnissä huomioon. Preklusiosta hovioikeudessa säädetään oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:n 1 momentissa. Sen mukaan valittaja ei saa hovioikeudessa riita-asiaassa vedota muihin seikkoihin tai todisteisiin kuin niihin, jotka on esitetty kärjäoikeudessa, paitsi jos hän saattaa todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota seikkaan tai todisteeseen kärjäoikeudessa tai että hänellä on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin. Preklusiosäännösten ensisijainen tarkoitus on, että asianosaiset tuovat esiin oikeudenkäyntiaineistonsa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja näin rajaavat oikeudenkäynnin kohteen.

Uutta todistelua koskeva edellä mainittu preklusiosäännös koskee kaikkia oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa tarkoitettuja todistuskeinoja. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun mukaisia todistuskeinoja ovat kirjalliset todisteet, todistajat, asiantuntijat, katselmus sekä asianosaisten kuulustelu (HE 46/2014 s. 9).

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 34 §:n mukaan asiantuntijaa kuullaan erityisiä tietoja vaativista kokemussäännöistä sekä niiden soveltamisesta asiassa ilmenneisiin seikkoihin. Eleftheriadis on sanotussa lainkohdassa tarkoitettu asiantuntija. Saman luvun 36 §:n 1 momentin mukaan asiantuntija antaa lausuntonsa kirjallisesti. Saman pykälän 2 momentin mukaan asiantuntijaa on kuultava tuomioistuimessa suullisesti, jos 1) se on tarpeen asiantuntijan lausunnon epäselvyyksien, puutteellisuuksien tai ristiriitaisuuksien poistamiseksi; 2) tuomioistuin katsoo sen muusta syystä tarpeelliseksi; tai 3) asianosainen sitä pyytää eikä kuuleminen ole ilmeisesti merkityksetöntä.

Kysymys on siitä, voidaanko Eleftheriadista kuulla suullisesti vasta hovioikeudessa.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun esitöissä on katsottu, että 24 §:n nojalla kirjallisen todistajankertomuksen antaneen todistajan myöhempi henkilökohtainen kuuleminen on uusi todiste, jonka sallittavuutta on arvioitava preklusiosäännösten kannalta (HE 46/2014 s. 83). Asiantuntijan kirjallista lausuntoa ei voida kuitenkaan suoraan rinnastaa kirjalliseen todistajankertomukseen. Asiantuntijan kuulemisen arvioinnissa on otettava huomioon, että kyse on erilaisesta todistuskeinosta, jota koskevat omat säännöksensä.

Asiantuntijalausuntoa on sinänsä pidettävä oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:ssä tarkoitettuna todisteena. Asiantuntijalausunto poikkeaa kuitenkin muista sanotussa säännöksessä tarkoitetuista todisteista monessa suhteessa. Asiantuntijaa kuullaan erityisiä tietoja vaativista kokemussäännöistä sekä niiden soveltamisesta asiassa ilmenneisiin seikkoihin. Asiantuntijalausunnolla pyritään saamaan tietoa sellaisista erityisiä tietoja vaativista kysymyksistä, jotka ovat tuomioistuimen asiantuntemuksen ulkopuolella. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 7 §:n mukaan tuomioistuimella on asian laadusta riippumatta oikeus hankkia asiantuntijalausunto myös omasta aloitteestaan.

Valittaja on halunnut kuulla Eleftheriadista suullisesti hovioikeudessa käräjäoikeudessa mainitsemistaan teemoista. Pyyntöä on perusteltu sillä, että käräjäoikeus on katsonut Eleftheriadiksen ymmärtäneen Suomen asiamiesjärjestelmän väärin ja koska Eleftheriadis oli lausunnossaan viitannut myös eruooppaoikeudellisiin näkökulmiin. Hovioikeus katsoo, että kysymys on lähinnä asiantuntijalausunnon selventämisestä tai täydentämisestä. Siihen, ettei asiantuntijan lausunnon täydentämistä voida pitää uutena todisteena, viittaa osaltaan edellä selostettu oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 36 §:n 2 momentin säännös asiantuntijan kuulemisesta tuomioistuimessa. Asiantuntijaa voidaan momentin 2 kohdan nojalla kuulla suullisesti muun muassa sen johdosta, että lausunto on epäselvä tai puutteellinen. Tällöin kuulemisen nimenomaisena tarkoituksena on pyrkiä täydentämään lausuntoa ja tämä täydentäminen tapahtuisi valmistelun päättymisen jälkeen ja siten sen jälkeen, kun oikeus uusien todisteiden esittämiseen on prekludoitunut.

Hovioikeus katsoo edellä lausuttu huomioon ottaen, ettei oikeudenkäymiskaaren preklusiota koskevia säännöksiä voida sellaisenaan soveltaa arviotaessa sitä, onko asiantuntijalla oikeus täydentää asiantuntijalausuntoaan ja millä tavalla. Asiassa on kuitenkin vielä arvioitava, onko asiantuntijan suulliselle kuulemiselle oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 36 §:n 2 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä.

Asianosaisen esittämään pyyntöön asiantuntijan suullisesta kuulemisesta tulee pääsääntöisesti suostua, ellei asiantuntijan kirjallisen lausunnon perusteella voida pitää ilmeisenä, että kuulemisella ei saada lisätietoja, joilla voisi olla merkitystä näytön arviointiin (Mikko Vuorenpää, Asiantuntijatodistelun ongelmakohtia, 2012, s. 129 ja KKO 2002:35). Tuomioistuin voi hylätä asianosaisen esittämän suullista kuulemistä koskevan pyynnön lähinnä silloin, kun lausunnon sisältö on riidaton tai lausunto koskee rajattua ja tulkinnoiltaan yksiselitteistä kysymystä, josta ei ole aihetta esittää asiantunti-

jalle enempiä kysymyksiä (Pölönen – Tapanila, Todistelu oikeudenkäynnissä, 2015, s. 425). Näin ollen asiantuntijan suulliselle kuulemiselle ei voida asettaa kovinkaan korkeaa kynnystä, mikäli asianosainen sitä pyytää.

Käräjäoikeus on pääasiaa koskevassa tuomiossaan todennut Eleftheriadiksen kirjallisesta lausunnosta muun muassa, että lausunnon painoarvoa on pidettävä vähäisenä arvioitaessa suomalaisia oikeusoloja ja asianajajan ammattinimikettä Suomessa, ja että lausunnosta ilmenee väärinymmärrys suomalaisesta oikeusjärjestelmästä. Valittajan vaatimuksessaan esittämien seikkojen perusteella Eleftheriadiksen suullinen kuuleminen lausunnon selvittämisiksi ei ole ilmeisen merkityksetöntä, koska kuulemisella pyritään todennäköisesti parantamaan tuomioistuimen edellytyksiä arvioida asiantuntijatodistelulle annettavaa todistusarvoa. Näin ollen hovioikeus katsoo, että Eleftheriadista voidaan kuulla suullisesti hovioikeudessa.

Päätöslauselma

Hovioikeus sallii asiantuntija Pavlos Eleftheriadiksen kuulemisen suullisesti hovioikeudessa.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta pääasian muutoksenhaun yhteydessä.

Helsingin hovioikeuden puolesta:

Asian ovat ratkaisseet: hovioikeudenneuvos Åsa Nordlund
hovioikeudenneuvos Wilhelm Norrman
asessori Kristian Sjöblom

Esittelijä: hovioikeuden esittelijä Emma Hakala

Ratkaisu on yksimielinen.